

Protocol Meldcode kindermishandeling

Kindermishandeling

De officiële definitie van kindermishandeling uit de Jeugdwet luidt: Elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel (Nji, sd).

Er wordt onderscheid gemaakt tussen actieve en passieve mishandeling. Onder actieve mishandeling vallen lichamelijke mishandeling, emotionele mishandeling en seksueel geweld. De volwassene doet iets om het kind te mishandelen. Onder passieve mishandeling vallen emotionele en lichamelijke verwaarlozing. De volwassene laat iets na waardoor het kind mishandeld wordt.

We erkennen verschillende vormen van kindermishandeling:

- Lichamelijke mishandeling
- Lichamelijke verwaarlozing
- Psychische mishandeling
- Psychische verwaarlozing
- Seksueel misbruik
- Getuige van partnergeweld

Er zijn een aantal risicofactoren die een signaalfunctie kunnen hebben, maar dit hoeft niet altijd zo te zijn. Er zijn niet altijd signalen aanwezig wanneer er wel degelijk sprake is van kindermishandeling. Het is belangrijk om gevoelig te zijn voor signalen en het wegeven ervan. Voor meer informatie hierover: [Signalen van kindermishandeling \(nji.nl\)](https://www.nji.nl/signalen-van-kindermishandeling)

De Meldcode

Het werken met de Meldcode is verplicht voor professionals in het onderwijs. De vijf stappen van Meldcode helpen de professional zorgvuldig te handelen bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld. De stappen zijn hieronder afgebeeld:

In het volgende filmpje worden de stappen toegelicht: [\(6\) Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling: wat verandert er? - YouTube](#)

Meldrecht

De meldcode is nadrukkelijk geen meldplicht. Organisaties zijn verplicht een meldcode te hebben, professionals zijn verplicht te handelen volgens de stappen van de meldcode, maar het doorlopen ervan hoeft niet te leiden tot een melding. In de Wet meldcode is wel opgenomen dat professionals het récht hebben te melden bij Veilig Thuis. Ook als gezinsleden daar geen toestemming voor geven. Het meldrecht houdt in dat professionals persoonsgegevens van volwassenen en kinderen mogen doorgeven aan Veilig Thuis, zodat zij een onderzoek naar de gezinssituatie kunnen starten. Bovendien mogen professionals informatie geven als Veilig Thuis daar vanwege het onderzoek om vraagt. (Augeo Foundation, sd)

Meldnormen

In welke situaties moeten beroepskrachten melden? Beroepskrachten *moeten* een melding doen bij Veilig Thuis in de volgende situaties:

1. In **alle** gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid en disclosure (d.w.z. kinderen of volwassenen die uit zichzelf vertellen over de zorgelijke situatie, met of zonder hulpvraag)
2. In alle **andere** gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
3. Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling, constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Situaties van onveiligheid

In het afwegingskader zijn er situaties vastgelegd waarin de beroepskracht *altijd* moet melden bij Veilig Thuis. Dit zijn situaties waarbij er sprake is van:

- **Acute onveiligheid:** Er is sprake van acute onveiligheid wanneer er signalen zijn van direct fysiek gevaar of er wordt getwijfeld of het kind/de ouder de komende dagen niet veilig is en bescherming nodig heeft.
Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de *afwezigheid* van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen of juist nalaten van toedienen van medicijnen.
- **Structurele onveiligheid:** Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of geweld. Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst.
- **Disclosure:** Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen bij huiselijk geweld of kindermishandeling of zich uiten bij een beroepskracht zonder hulp te vragen. Deze slachtoffers dienen ook bij Veilig Thuis gemeld te worden. Dit noemen we *disclosure* oftewel: onthulling. Wanneer een kind of volwassene uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. De drie meldnormen zijn te vertalen in vijf afwegingsvragen die u in stap 4 stelt.

Voorbeelden van acute, structurele onveiligheid en disclosure voor deze beroepspraktijk zijn te vinden in [bijlage 1](#).

Afwegingsvragen

Het *afwegingskader* (toe te passen in stap 4), bevat de vijf *afwegingsvragen* waarmee beroepskrachten bij de twee beslissingen, die in stap 5 van de meldcode moeten worden genomen, worden ondersteund (zie [bijlage 2](#)).

Taak van de school

Binnen de aanpak van kindermishandeling is ook een taak voor de school weggelegd.

- Het personeel is op de hoogte van de verschillende aspecten van de (vernieuwde) meldcode en is bekend met het Protocol: Meldcode (augustus 2022). Het thema wordt jaarlijks op de agenda gezet voor het team.
- Er is per januari 2021 een aandachtfunctionaris aangesteld. Deze heeft het certificaat 'Kindermishandeling: werken met de verbeterde meldcode' in het portfolio.
- De intern begeleiders hebben sinds januari 2020 het certificaat 'Het Vlaggensysteem' in het portfolio. Zij hebben het team meegenomen in het signaleren, duiden en reageren op seksueel (grensoverschrijdend) gedrag van kinderen en jongeren.
- Er zijn binnen het team twee vertrouwenspersonen actief: een voor de leerlingen, een voor personeel.
- Op SharePoint is een map gemaakt met actuele documentatie en achtergrondinformatie omtrent dit thema.
- In elke klassenmap is een overzicht te vinden met 'de wettelijk verplichte stappen' en een met 'afwegingsvragen'.

De stappen van de meldcode worden in [bijlage 3](#) uitgebreid toegelicht. Te lezen valt hoe de school omgaat met deze stappen.

Privacy

Op 25 mei 2018 is de nieuwe privacywetgeving (AVG) van kracht geworden. De AVG is een algemeen kader dat niet inspeelt op specifieke situaties, zoals een vermoeden van kindermishandeling. Het recht om dossier aan te maken en te melden bij Veilig Thuis is dus onverminderd van toepassing.

Deskundigheid

Voor expertise op het gebied van kindermishandeling en/of huiselijk geweld kan t.a.t. een deskundige geraadpleegd worden via Veilig Thuis.

Bijlage 1: Definities en voorbeelden van acute en structurele onveiligheid en disclosure

In samenspraak met Veilig Thuis zijn standaard definities en voorbeelden opgesteld. Deze voorbeelden zijn gericht op de praktijk van het onderwijs, bijvoorbeeld: basisonderwijs, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en leerplicht.

Acute onveiligheid

Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
Voorbeelden	<p>Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft. (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe.</p> <p>Poging tot verwurging.</p> <p>Wapengebruik.</p> <p>Geweld tijdens de zwangerschap.</p> <p>(Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar.</p> <p>Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking).</p> <p>Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel.</p> <p>Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt.</p> <p>Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn.</p> <p>Acuut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïdepoging, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs.</p> <p>Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.</p> <p>Een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene.</p> <p>Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken.</p> <p>Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt.</p>

Structurele onveiligheid

Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst. In de afweging of sprake is van structurele onveiligheid is ten minste over de volgende factoren informatie nodig: herhaling van geweld /onveiligheid, oudersignalen en eventuele kindsignalen/signalen van slachtoffers.
Voorbeelden	Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden. Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken. Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben. Minderjarigen die stelselmatig getuige zijn van huiselijk geweld. Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden. Psychische en/of fysieke mishandeling door escalerende vormen van langdurige stalking in partnerrelaties.

Disclosure

Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	Wanneer een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit, zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/pleger(s) bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex-)partnerstalking, huwelijksdwang, eengerelateerd geweld en ouderenmishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer.
Voorbeelden	

Bijlage 2: Vijf afwegingsvragen

	1	<p><i>Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?</i></p> <p>Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier. Ja: Ga verder met afweging 2.</p>
Meldnorm 1	2	<p><i>Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?</i></p> <p>Nee: Ga verder met afweging 3. Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.</p>
	3	<p><i>Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i></p> <p>Nee: Melden bij Veilig Thuis. Ja: Ga verder met afweging 4.</p>
	4	<p><i>Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i></p> <p>Nee: Melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.</p>
Meldnormen 2 en 3	5	<p><i>Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i></p> <p>Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.</p>

Bijlage 3: Inzet Meldcode (uitgewerkt voor de Kiezel)

